

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนฉบับแรกของประเทศไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ แนวทางและหลักการในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนกล่าวคือ มาตรา 43 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกัน ในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน มาตรา 81 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติให้เป็นกลไกนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของไทยและพัฒนาคุณภาพของคนไทยและสังคมให้เป็นที่ไปอย่างยั่งยืนและมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการแข่งขันในเวทีโลก (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2540: 10, 16)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาที่ออกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่ามาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาใน ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 5) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่ายในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2545 และเริ่มใช้ในทุกโรงเรียนทั่วประเทศตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 จนกระทั่งปีการศึกษา 2548 ใช้หลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐานครบทุกชั้นเรียน สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 8 และมาตรา 27 กระจายสิทธิและอำนาจการจัดการศึกษาและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนและท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนและท้องถิ่นควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน ถึงแม้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดไว้ 8 กลุ่มสาระ สถานศึกษาอาจจะจัดวิชาหรือกลุ่มสาระใหม่ก็ได้ เช่น อาจจะรวมบางกลุ่มสาระเข้าด้วยกัน บางกลุ่ม สาระอาจแยกไว้เหมือนเดิมเพียงแต่ผู้เรียนต้องเรียนตามสาระ มาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ได้ ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระ โดยสรุปแล้วหลักสูตรมี 2 ลักษณะ คือหลักสูตรแบบแยกรายวิชา กับ หลักสูตรบูรณาการ สถานศึกษาอาจจะจัดหลักสูตรแบบแยกรายวิชา หรือจัดหลักสูตรบูรณาการ หรือมีทั้งสองแบบ ขึ้นอยู่กับความมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ของสถานศึกษาที่สามารถสร้าง รายวิชาที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2546: 1-3)

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน สังคมโลกอยู่ในภาวะที่เต็มไปด้วยข้อมูลความรู้ที่มากมายมหาศาล จนคนเราไม่สามารถที่จะเรียนรู้อะไรได้ทุกอย่าง และการเรียนที่คอยไล่ตามความรู้มากมายที่ กระจัดกระจายอยู่ในกลุ่มสาระต่างๆ ผู้เรียนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ในการ ดำรงชีวิต ทิศทางการศึกษาปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบบูรณาการมากขึ้นเรื่อยๆ (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2546: 3) การเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเป็นการเรียนรู้แบบแยกส่วน ทำให้เกิดการเสียคุณภาพและเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น การศึกษาเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบ เชื่อมโยง เนื่องจากโลกแห่งความเป็นจริงนั้น เป็นโลกแห่งการเชื่อมโยงเป็นองค์รวม (ประเวศ วัชรี, 2545)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น นอกจากจะมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนและนิเทศการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาแล้ว ยังมีหน้าที่บริการวิชาการให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่น เขต บริการของสถาบัน ได้แก่ จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และบางส่วนของจังหวัดสุโขทัย โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงเรียนหนึ่ง ของสถาบัน ซึ่งจะต้องพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการ

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากการสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนบ้านผาสุก พบว่าโรงเรียนมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ เพื่อจะได้เรียนรู้

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักวิชาการอย่างแท้จริง เพราะงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นงานใหม่และเป็นเรื่องใหญ่สำหรับครูทุกคน ที่จำเป็นจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการ จะประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ครูเคยชินกับการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการจัดทำมาให้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครู และ

ผู้บริหาร โรงเรียนบ้านผาสุก สนใจที่จะเรียนรู้และดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการนั้น ที่ผ่านมากครูผู้สอนแต่ละคนต่างคนต่างบูรณาการ โดยไม่มีการวางแผนร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะร่วมมือกับทางโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการในระดับประถมศึกษา เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนบ้านผาสุก หากงานวิจัยนี้ประสบผลสำเร็จ และบังเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก และโรงเรียนอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

2. ได้ทราบผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
3. ได้หลักการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการและหลักการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ อันจะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่นๆในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งวิจัยหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ในระดับประถมศึกษา โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครูผู้สอน แล้วนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 2 คน ผู้ปกครองจำนวน 16 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 16 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 34 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รายวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อรายวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร เป็นเวลา 20 สัปดาห์

นิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง การสร้างหลักสูตร โดยดำเนินการ ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การสร้างรายวิชา การกำหนดสาระการเรียนรู้ การเขียนคำอธิบายรายวิชา การสร้างหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับกลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน โดยใช้วิชาการเป็นฐานความคิด

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหาร โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

นักเรียน หมายถึง บุคคลที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีการศึกษา 2549

ความพึงพอใจ หมายถึง ความชอบ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาแบบบูรณาการและการจัดการเรียนการสอน